

Priča sa lijepim početkom i koliko toliko srećnim krajem

Mnogi me pitaju zašto se bavim alpinizmom. Odgovor na to za mene je vrlo jednostavan. Nemam pojma. Možda zato što od čovjeka traži da konstantno održava balans između dobrog i lošeg. Drži ga na zemlji i ne da mu da se izgubi i ostane na jednoj strani ne poznajući onu drugu. Kao i svaka priča koja se dobro završi, u pozadini krije malu dozu nečega lošeg na koje malo ko obraća pažnju, a skoro niko ne izvuče pouku. Ali kad se završi loše, svi pokušavaju da nađu mrvicu dobrog, iako je pouka uvijek ista. Ne bavite se više ovim. I slijedi opet ono pitanje. Zašto kad svako zna pouku na početku priče.

Kad razmislim, loše stvari je vrlo lako nabrojati. Dugotrajni pristupi sa teškim rancem, paklena ljetnja vrućina, promrzli prsti, cvokotanje zubima na polici, neprospavane noći od hladnoće, bol od pretjesnih penjačica, izbjegavanje kamenih i ledenih blokova koji se stalno obrušavaju na vas, teške povrede i pogibije kolega koje poznaješ... Spisak bez kraja. A lijepe? E to je malo teže. Uživajte u mučenju dok penješ, sreća kad popneš smjer, trema od nepoznatog, sam boravak u prirodi. To je sve što mi je palo na pamet.

E sad slijedi loša priča sa lijepim početkom i koliko toliko srećnim krajem.

Tražeci ono o čemu mislim da većina alpinista sanja, nepopeti vrh bez via normale pristupa, nalazim ga takoreći u svojoj kući. Na pola sata vožnje od Nikšića i četiri sata pristupa. Nepristupačni vrh u srcu planine Vojnik, odsiječen vertikalama sa svake stranje. San koji je po malo postao i opsesija. Čudno je kad ga gledaš sa okolnih vrhova kako skoro kamenom možeš dobacit do njega, a znajući da je to jedna od rijetkih pustara u koju još niko nije kročio.

Posle par godina maštanja, jedne vrele junske noći uz koje popijeno pivo više i naglabanja kako smo postali lijeni, pada dogovor sa mojim drugom Bokijem(Bojan Bošković) za 28. jun. Plan je bio da se sve odradi u danu i uveče da se stigne na pivo. Kretanje u pet, pola sata kolima, tri sata pristupa, sat obilaženja stijene i traženja smjera, tri-četiri sata penjanja, sat spuštanja i još dva ipo sata nazad do kola. Maksimalno do šest popodne da budemo kući.

Došao je i taj 28. jun. Slabo spavanje od treme je bilo neminovno. Srećom sva oprema je već bila spremna još sinoć. Sve teče po planu (barem smo tada tako mislili) prva dva sata pristupa. Tada je uslijedio prvi blagi šamar. Promašili smo prevoj i otišli poprilično van planirane rute. No pošto smo imali skoro tri rezervna sata dana nastavljamo dalje. Posle još jedno sat vremena hoda dolazimo do grebena sa kojeg puca fenomenalan pogled na istocnu stijenu vrha. Posle desetak minuta razgledanja sa prevoja nalazimo liniju za penjanje tako da smo povratili onaj izgubljeni sat pristupa. Usled nepoznavanja terena (nema nikog da ga poznaje, vrh čak ni ne postoji na kartama) biramo ne baš prijatan teren za silazak sa prevoja. Spuštamo se kroz neki travnati žlijeb kojeg kasnije zamjenjuje stjenoviti dio obrastao borom krivuljom. Pri spuštanju kroz borov gustiš dolazimo do jedne vertikale od četiri metra gdje sa nje bacam treking štapove. Posle par metara otpenjavanja shvatam da sam ih ubacio pravo u jamu koja se nalazila ispod same vertikale. Đavo nek ih nosi. Idemo dalje.

Za jedno sat vremena sa prevoja stižemo ispod smjera. Odlučujemo se da prvo četrdesetak metara soliramo do jedne horizontalne barijere. Teren nije bio težak, manje od trojke. Vadimo gvožđuriju, premotavamo užad, oblačimo pojaseve i višak opreme stavljamo u veći ranac, a ono potrebno u manji koji ćemo nositi u smjer. Boki pravi sidrište, a ja se spremam za prvi cug. Osiguravam, penjem. Dobro poznate riječi. Gledam ulaz i govorim kako je zeznut jer je barijera previsna pa nema oslonca za noge. Stavljam frend kao prvo međuosiguranje i krećem. Povuci, potegni, nekako se iskobeljah. Posle je bilo lakše. Postavljam još par međuosiguranja i stižem do prve police. Pola minuta odmora i krećem dalje. Još jedno međuosiguranje, i još jedno, i... E za dalje je trebalo razmisliti. Nije bilo nimalo lako. Razgledam malo šta i kako, i vidim da ja sledećih par metara ne mogu slobodno popeti. Psujem sebe što sam ljestve za tehničko penjanje ostavio dolje kod Bokija. Zajebi stvar, idem nazad za njih. Otpenjavam do police dok me Boki drži pomalo zategnutog preko poslednjeg međuosiguranja. Skidam se sa jednog od užadi, jer smo penjali na halfove, i govorim mu da mi ukopča ljestve. Dovlačim ih do police, kačim ih za sebe i opet se navezujem u uže. Vraćem se do poslednjeg međuosiguranja, postavljam još tri u nizu tehničareći, i traverza na desto. E sledećih nekoliko metara je bilo najteže za mene. Neka pukotina širine pesnice. Na takav tip penjanja definitivno nijesam navikao, a kamoli da sam dobio povjerenje da me pesnica stisnuta u prazno može držati. No što se mora nije teško. Dovlačim se do police sav iscrpljen i odlučujem da tu napravim sidrište, iako sam popeo tek oko polovine dužine užeta. Skini me. Osiguravam. Penjem. Opet dobro poznat šablon. Boki polako napreduje ka meni i dolazi do mjesta gdje sam tehničario. Baš me zanimalo kako će on to preći. Prolazi detalj slobodno komentarišući da definitivno nije lak da se pređe slobodno u vođenju. Ipak on penje ocjenu ipo više od mene na sportskim smjerovima. Stiže do štanda, prepakujemo opremu vrlo brzo, i spremni smo za sledeći cug. Osiguravam. Penjem. I kreće. Postavlja heks iznad sidrišta sa police, ukopčava se, penje taj dio i više ga ne vidim. Sjedam na policu i nastavljam da ga osiguravam. Napreduje polako do jednog trenutka kad staje. Prolazi nekoliko minuta bez mrdanja, a vjetar duva svom silinom ledeći krv u venama. Sjedenje na polici pri takvom vjetru i temperaturi nije ni malo zanimljivo, i najmilija riječi koje možete u tom trenutku da čujete su, skini me. Govorim mu da penje jer ja ne odlazim odavde dok ne popnemo smjer. Prolazi još par minuta, kad odjednom čujem riječi koje nikako nijesam želio. Panuću. Brzo ustajem sa police, zatežem uže, i izgovaram :“ Šta bolan da paneš?”. Tek što sam završio rečenicu uže se zateže i gledam Bokija perifernim vidom kako leti iznad mene. Udara o policu na kojoj sam stajao na četvrtinu metra od mene. Taj sekund njegovog pada je u mojoj glavi trajao kao minut. Minut u kojem se vrtjela samo jedna misao. Ovo se nije desilo. Onda šamar i vraćanje u realnost. Udario je o kraj police i krenuo da skliza sa nje. Refleksno sjedam i hvatam ga za pojas jednom rukom da ne skliza. Druga ostaje blokirajući uže na spravici. Izgleda da se usađeni ljudski refleksi mogu zamjeniti onim često treniranim, i u najgorim situacijama. Mislim da je sledećih tridesetak sekundi nešto najgore što čovjek može da doživi osim spoznaje da on sam umire. Opraštanje vašeg druga i prijatelja od života na vašim rukama. Boki je i taj dio odradio dostojanstveno i kroz smijeh. Onda je uslijedio moj odbrambeni mehanizam. On je tamo neko povrijeđen u stijeni i došlo je da primjenim ono naučeno u Gorskoj Službi Spasavanja(GSS-u). „Ajde ćuti da vidimo šta je sa tobom“. Od tada sam počeo da razgovaram sa njim kao da sam ja množina. Vjerovatno mi je tako bilo lakše. „Šta te boli?“ „Noge.“ „Šta još?“ „Vrat.“ „Bole te noge. Možeš da ih pomjeraš?“ „Mogu.“ „Dobro. Ne pomjeraj ih. Vidim i da su ti ruke OK jer si me stisno njima. Još nešto? Leđa?“ „Ne.“ „Samo

to? Pa super. Samo ne mrdaj.“ Sad gledam situaciju. Jedno uže je dosta zategnuto i ono mu je ublažilo pad. Da je skliznuo sa police ne bi propao više od dva metra u prazno. Jebena polica. Blokiram spravicu, vadim telefon i zovem Ivana Lakovića. Njega je zadesilo najviše sranja, član je GSS-a i neko je ko me uveo u sve ovo, tako da je bio najbolja opcija . Bio je to kratak razgovor. Informacija da je Boki pao, da nije najbolje, da je povrijedio vrat, naša lokacija u stijeni i da je potrebno da dođe helikopter. Mislim da je jedino što je rekao bilo da mu fiksiram vrat i da se čujemo. Vrijeme je bilo da se detaljno pobrinem za Bokija. Pošto je mogao da koristi ruke normalno, objašnjavam mu kako da sam sebi istegne i digne vrat dok ga ja još malo povučem na policu. Iako je bilo malo bolno za njega to smo obavili bez problema. Vidim da mu jedno koljeno krvari, vadim prvu pomoć iz ranca i zavijam ga. E sad je uslijedio teži dio. Fiksiranje glave. Jedino dovoljno tvrdo i dugačko za to su bile šipke iz ledja moga ranca. Sreća da smo ponijeli taj, a ne veći koji ih nema. Uzimam nož i kidam sa njega ono nepotrebno ostavljajući samo leđa. Opet je njegov posao bio da istegne i podigne vrat dok mu ja podvučem leđa ranca ispod njega. Bila su idealna za ovu funkciju. Trake koje idu preko ramena išle su mu oko grudni, a traka koja ide oko struka išla mu je preko čela. Stavio sam zavoj ispod brade i povezo ga sa dnom leđa ranca koje se nalazilo iznad njegove glave. Boca vode ispod svega toga da mu odigne glavu, i kesa sušenog voća ispod vrata. Skoro kao prava Šancova kragna. Iako ga je uže držalo zategnutim odozgo klizio je polako sa police jer je bila blago nagnuta, i trebalo ga je pričvrstiti na sidrište koje bi bilo tačno iza njega. Na postojeće nije mogao jer je bilo dva metra u stranu. Problem je bio što je sva oprema bila na gurti koja je bila na njemu. Opet je bio potreban nož da se presječe gurti da bih skinuo svu tu gvožđuriju. Napravio sam sidrište i ukopčao ga. Prošlo je oko pola sata od njegovog pada do tog momenta. Tada me zvao Željko Lončević iz GSS-a. Opet kratak razgovor o našem položaju, Bokijevom stanju i moje pitanje o onome što me najviše interesovalo, kad stižu. Ja sam rekao da ću napraviti dobro sidrište iznad nas, i da imam 120 metara užeta koje može komotno dohvatiti do podnožja stijene, tako da neće biti problem da nam priđu. Izvadio sam astro foliju iz prve pomoći, kišnu ceradu od ranca i njima pokrio Bokija. Mada je od samog ranca malo šta ostalo i to sam stavio na njega. Trebalo je izvući užad i napraviti dobro sidrište. Dok sam to radio zivkao sam Bokija svako malo da vidim u kakvom je stanju. Na kraju je rekao da sam dosadio i da mu je samo hladno. Za sidrište mi je trebalo još jedno pola sata. Sišao sam do Bokija i vidio da se baš smrzava. Skinuo sam svoju duksericu i pokrio mu noge jer je bio u kratkim gaćama. Za nauk da se u planinu nikad ne ide kratkih gaća i kad je najveća vrućina. E tada smo krenuli zajedno da se smrzavamo. Jednom rukom sam ga trljao po grudima, a kad se umorim samo zamjenim ruke. Sve dok nijesmo vidjeli ekipu ispod stijene. Pričali smo o ko zna čemu. Jedno vrijeme sam pjevao, što je peta najgora stvar što može nekom da se desi. Ali zaokupiti misli nečim drugim osim trenutnom situacijom je dosta teško. U međuvremenu me je još neko zvao iz našeg kluba na šta sam rekao da moramo da štedimo bateriju, da nas ne zovu više i da će sve biti OK. Uslijedio je dug period išekivanja ekipe za pomoć. U jednom trenutku nas je Željko nazvao i rekao da kreću. Tada sam bio izgubio pojam o vremenu iako sam imao sat na ruci. Postalo je nevažno. Samo je trebalo izboriti se sa situacijom. Posle dvadesetak minuta od poziva zvuk helikoptera je bio nešto najljepše što se može čuti. Sigurno je Bokiju bio mnogo ljepši od mog pjevanja. Jedan krug helikoptera oko vrha da vidi gdje će da izađu i onda je zamakao opet iza vrha. Čujem kako lebdi par minuta negdje iza nas da ih izbací. Helikopter nastavlja krug i odlazi. I posle desetak minuta momci su bili ispod stijene. Ivan, Željko i Đorđe Vujičić. Tada je sve bilo puno lakše. Ivan se penje do barijere gdje smo ostavili opremu, pravi sidrište i osigurava Željka do barijere. Oni tu sastavljaju nosila i ja ih izvlačim našim užetom. Ivan kreće žlijebom sa desne strane našeg

smjera osiguravajući se na statik koji sam fiksirao, a koji je došao sa nosilima, i dolazi do nas. Dok on buši sidrište(u akcijama spašavanja moraju biti dva nezavisna sidrišta i dva užeta) i Đoko dolazi na policu kod Željka. Negdje u tom trenutku opet se čuje zvuk helikoptera. Kruži oko vrha, zamiče i opet se pojavljuje sa druge strane i počinje da slijeće. Ko nije uživo vidio ne može da shvati gdje je sletio. Pilotima Slavku Iliću i Spasoju Peruničiću hvala i svaka čast na tome. Iz helikoptera izlaze doktorica GSS-a Marija Mijušković , vinč operator Ranko Perović.i fotograf Ivan Petrović, kojima se takođe zahvaljujem. Đoko i Željko nam šalju Šancovu kragnu i stavljamo je Bokiju mičući moju improvizaciju. Osiguravam Željka koji se penje istim žlijebom kuda i Ivan, do nas. Sva trojica pakujemo Bokija u nosila i posle desetak minuta smo bili spremni za spuštanje. Statik je mogao da dohvati do dna stijene a jedno naše uže do Đoka. Odluka je bila da ja pratim Bokija sa nosilima pošto ima najmanje posla, najlakši sam i biću prvi na zemlji pošto sam ionako već dosta umoran. Ukopčavam se u glavni karabiner nosila i polako sa Bokijem krećem ka dolje odbijajući nosila svo vrijeme od stijene. Stižemo do Đoka gdje on buši drugo sidrište, koristimo drugo naše uže tako da opet imamo dva užeta do zemlje. Krećemo opet polako i negdje u sredini spuštanja jedno od užadi pokreće poveći kamen. Bilo je gusto, eskivirao sam dobro i proletio je na dvadesetak centimetara od moje glave. Spuštamo se do podnožja i odvlačim ga što dalje od stijene dok je još pod nategom užeta, da ne bi nešto palo na njega i da bi olakšali transport do helikoptera.Do nas dolaze Marija, fotograf Ivan i Ranko. Bokijevo stanje je i dalje stabilno i ubrzo se svi spuštaju sa stijene. Slijedi transport u dužini od 200 metara do helikoptera. Trajao je oko 50 minuta tako da možete da zamislite kakav je teren bio. Sipar od kamenih blokova prosječne veličine oko pola metra. Olakšanje za sve nas kad smo stigli do helikoptera je bilo ogromno. Paljenje ljute mašine i polijetanje. Tek kad smo bili na bezbjednoj visini shvatio sam da je ova priča gotova, a da je druga tek počela. Priča Bokijevog oporavka.

Zašto sve ovo radim? Nemam pojma. Vjerovatno mi ne bi bilo ni zanimljivo da znam taj odgovor. Ali samo znam da definitivno ostajem u alpinizmu.

Posebno hvala:

pilotima:

Slavku Iliću,

Spasoju Peruničiću,

vinč operatoru

Ranku Peroviću

članovima GSS-a:

Željku Lončoviću,

Đorđiju Vujičiću,

Ivanu Lakoviću,

doktorici GSS-a

Mariji Mijušković,

fotografu

Ivanu Petroviću,

i svima ostalima koji su do sada dali podršku Bokiju, posjećujući ga u sobi 49. Samo tako nastavite. Borba protiv dosade tek je pred njim.

Ivan Kalezić

